

ZÁKLADNÍ POJMY Z ELEKTŘINY

ELEKTŘINA

ENERGIE, KTEROU MŮŽEME PŘENÁŠET NA VELKÉ VZDÁLENOSTI

PŘEMĚŇUJEME JI NA JINÉ FORMY ENERGIE

TEPELNOU, SVĚTELNOU A MECHANICKOU V ELEKTROMOTORECH

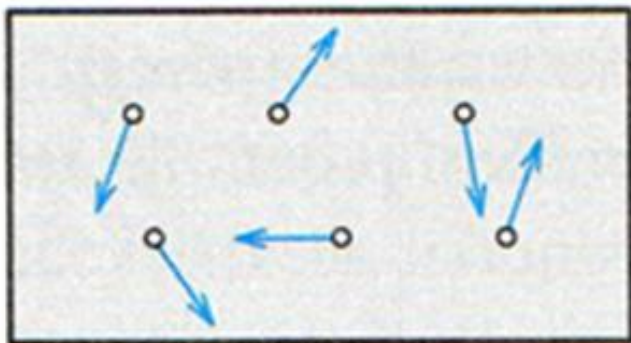
Vodič a izolant v elektrickém poli

Vodiče: Elektron **se mohou volně pohybovat.**

Tělesa jsou vodivá - kovy – měď, hliník, ...
kapaliny

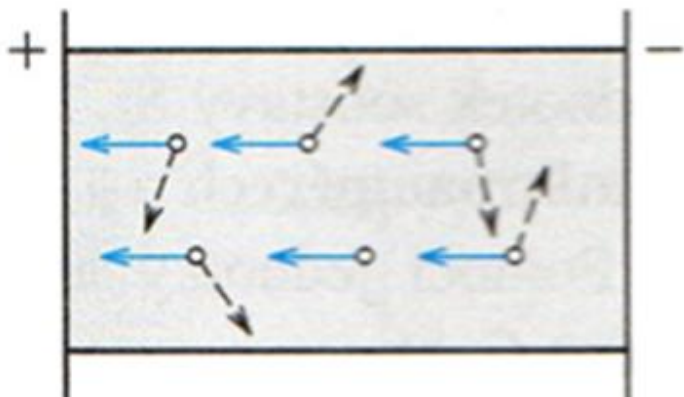
Izolanty (dielektrika):

Elektron **se nemohou volně pohybovat,**
tělesa jsou nevodivá (dřevo, sklo, pryž, plasty,...)

Chaotický pohyb volných elektronů
v kovovém vodiči

Elektrický proud je usměrněný pohyb volných elektronů
v elektrickém vodiči.

Po připojení konců vodiče
k pólům zdroje nastane **usměrněný pohyb
volných elektronů**
od – pólu (katody) k + pólu (anodě)

ELEKTRICKÉ NAPĚTÍ (U)

VZNIKÁ MEZI DVĚMA PÓLY - ZÁPORNÝM (S PŘEBYTKEM ELEKTRONŮ)
A KLADNÝM (S NEDOSTATKEM ELEKTRONŮ)

VZNIK ELEKTRICKÉHO PROUDU

- USMĚRNĚNÝ POHYB ELEKTRONŮ OD – PÓLU K + PÓLU

JEDNOTKOU NAPĚTÍ JE VOLT (V)

MALÉ NAPĚTÍ (mn) - DO 50 V

BEZPEČNOSTNÍ JE DO 24 V – (POUŽÍVÁ SE K OSVĚTLENÍ VÝKOPŮ)

NÍZKÉ NAPĚTÍ (nn) - 230 V FÁZOVÉ NAPĚTÍ (MEZI FÁZÍ A NULOVÝM VODIČEM) - SVĚTELNÉ A ZÁSUVKOVÉ OBVODY

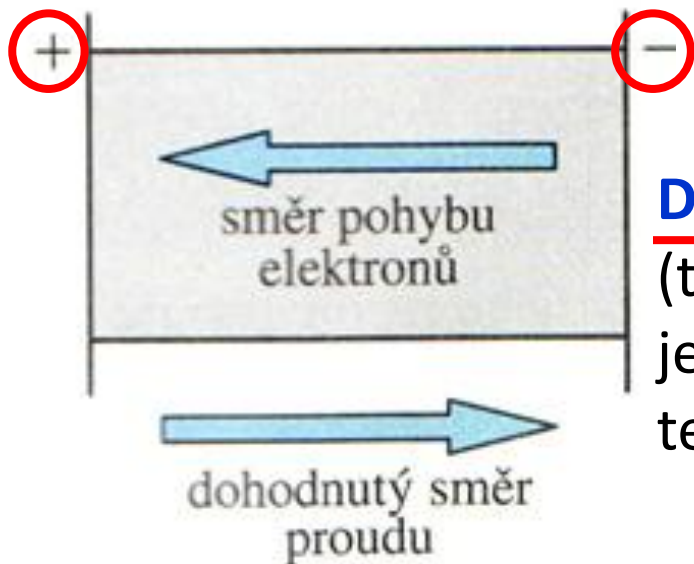
- 400 V SDRUŽENÉ TŘÍFÁZOVÉ NAPĚTÍ
MOTOROVÝ PROUD

VYSOKÉ NAPĚTÍ (vn) - 1 kV až 52 kV ROZVODNÁ SÍŤ
POHON ELEKTRICKÝCH LOKOMOTIV

VELMI VYSOKÉ NAPĚTÍ (vvn) NAD 52 kV DÁLKOVÝ PŘENOS
ELEKTRICKÉHO PROUDU

ELEKTRICKÝ PROUD (I)

Působením elektrického pole, které se šíří rychlostí světla (300 000 km/s), jsou uvedeny volné elektrony do uspořádaného pohybu **současně v celém vedení.**

Dohodnutý směr elektrického proudu

(technický směr proudu)

je směr od + pólu (anodě) k – pólu (katodě), tedy **proti usměrněnému pohybu elektronů.**

ELEKTRICKÝ PROUD (I)

JEDNOTKOU JE AMPÉR (A)

PROUD V HODNOTĚ 0,1 A JE PRO ČLOVĚKA SMRTELNĚ NEBEZPEČNÝ !

STEJNOSMĚRNÝ PROUD

VOLNÉ ELEKTRONY SE POHYBUJÍ JEDNÍM SMĚREM - VYRÁBÍ JEJ DYNAMO

STŘÍDAVÝ PROUD

NEUSTÁLE MĚNÍ SMĚR I VELIKOST S FREKVENCÍ 50 Hz (HERTZŮ)

ELEKTRICKÝ ODPOR (R)

ZMENŠUJE PRŮCHOD VOLNÝ ELEKTRONŮ, MĚŘÍME JEJ V OHMECH (Ω)